СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 259. — Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 7. падолиста, 1922. — VOL. XXX. — No. 259. — Jersey City, N. J., Tuesday, November 7, 1922. — THREE CENTS

МЕЖИНАРОДНИЙ СУД ДЛЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ СПРАВ

ВАШІНҐТОН, 5. падолиста. — Злучені Держави та 27 других держав викінчили пляни межинародного суду для розглядання торговельних суперечок межи поодинокими державами.

Суд має мати осідок в Парижи, а його американська філія у Вашінґтоні. В суді має служити 9 Американців. Межи державами, що зголилися на неї є мало не всі европейські держави, межи инчими також Австрія, Болгарія й Польща. Зате нема там ще Німеччини, Угорщини й Росії.

СКЛИКУЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ ПИТАНЬ СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ

НЮ ЙОРК, 5. падолиста. — Орґанізація „Нешенел Сивик Федерейшен" скликує на день 10. та 11. падолиста с. р. конференцію для розглянення світових питань.

Конференція має відбутися в готели Астор в Ню Йорку. На ній мають також розглядати питанне вмішування Злучених Держав в справи Европи й Азії. Межи орґанізаціями, що підписані під закликом є також Американська Федерація Праці.

СТРАШНА БУРЯ ЗАБИРАЄ БАГАТО ЖЕРТВ

ДРАМРАЙТ, Оклагома, 4. падолиста. — Через цілий нафтовий терен стейту Оклагома йшла вечером страшна буря, котра коштувала життє богато людий.

Найбільше шкоди зробило торнадо в околиці місцевости Менефорд, яких 25 миль звідси. Звідси доносять про смерть пані Дженинґс та її трох молодих хлопців. Буря наробила богато шкоди серед нафтових шибів, хоч само місто не богато потерпіло. В місті Денвері, в стейті Колорадо, погибло після тимчасовтих донесень двоє людий. Буря наробила богато шкоди в Рокі Форд, Маймон, Ррдвей та Шуґар Сиkі.

До сього часу донесено про 10 трупів та трийцять кілька ранених осіб. Шкода має виносити коло пів міліона долярів.

ВИЛСОН ТА КОЛБІ МАЛИ ОБНЯТИ ОБОРОНУ ҐАЛИЧИНИ

ВАШІНҐТОН, 4. падолиста. Від кількох днів уперто появляються чутки про те, немовби адвокатська фірма Вилсона, бувшого президента Злучених Держав, та Колбі, його секретаря стейту (премієра), мала принятися боронити прав незалежности Східної Галичини.

Чутка викликала занепокоєннє в місцевій польській амбасаді, котра вже почала широку пропаґанду проти самостійности Галичини. Ані Вилсона ані Колбі наразі в Вашінґтоні нема й ґазетярі не змогли добитися від них автентичної заяви, на скілько се донесенне правдиве.

ЗАГРАНИЧНА ТОРГОВЛЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ДАЛІ ЗАНЕПАДАЄ

ВАШІНҐТОН, 6. падолиста. — Як подає федеральний департамент торговлі, американська заграннчна торговля не показує ніякої поправи, але паде далі.

Статистика за послідний рік виказує обниженнє привозу й вивозу так щодо маси (ваги) товарів, як і щодо їх вартости. Департмент торговлі найшов для сього невідрадного явища лишень одну потіху, що мовляв всі товари так значно впали на ціні, що зниженне вартости всего вивозу все таки представляє певну поправу.

Розрахунки малиби вказувати на загальну світову депресію торговлі.

ШКОЛА ДЛЯ СТРАЙКУЮЧИХ ПРОВІДНИКІВ

НЮ ЙОРК, 6. падолиста. — Обєднана рада кравецьких юній в Ню Йорку постановила отворити в найблизчій будучности школу для провідників страйків, яких потреба дається відчувати, на думку юній, підчас кождого страйку.

Школа малаби початися вже 15 падолиста. До неї зголосилася вже велика скількість членів кравецьких юній, котрих в місті є понад 400. Головою школи має єбути Гохман, начальник обєднаної ради. Покищо в школі мають вчити 200 учеників.

ДАЛЬША АМНЕСТІЯ ДЛЯ ВОЄННИХ ВЯЗНИКІВ

ЛІВЕНСВЕРТ, Канзас, 4. падолиста. — Президент Гардинґ наділив амнестією (дарував решту кари) Френсиза Милера з міста Провіденс, в стейті Ровд Айленд, котрий відбував тут вязничну кару за виступи проти участи Злучених Держав у світовій війні.

Милер мав бути одним з провідників та членів виконавчого комітету „Промислових Робітників світа" (Ай. Даблю. Даблю.). У вересни 1918. року засуджено його за три злочини на 2, 6 та 10 літ з тим, що він мав відбувати сі кари рівночасно. Тим самим вироком засуджено його теж на грошеву кару в сумі 3,000 долярів. Головним його злочином була намова до непослуху для закона про воєнну бранку.

Тепер його увільнено під умовою, що буде далі заховуватися згідно з американськими законами. Уряд заплатив йому зелізничу дорогу до родинного міста.

ГОРОЖАНИ КОНФІСКУЮТЬ ВУГІЛЬ

СКРЕНТОН, Па., 5. падолиста. — Яких два тисячі горожан міста Олифанту, резлючених тим, що федеральні та стейтові власти не доставили вугля для міських шкіл, помашерували походом до складів зелізниці Делавер енд Гадсон Рейлровд Ко., сконфіскували там чотирі вози вугля, наладували його на вози й перевезли до церков та шкіл.

Горожани були обурені на то, що наслідком недостави вугля олифантські міські школи були замкнені через два послідні тижні. Забираючи вугіль, горожани заявили, що вони заплатять за кождий кусок, як лишень підприємства упевнять їм дальшу точну доставу.

УКРАЇНСЬКА ВІЙНА ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ У ГАЛИЧИНІ

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

ДАЛЬШІ ВІДОМОСТИ ПРО УЗБРОЄНІ ВАТАГИ. — НОВА ХВИЛЯ АНТИУКРАЇНСЬКИХ РЕПРЕСІЙ — ЛЯЦЬКА ВІДПОВІДЬ НА ВИСТУП ВАТАГ. — АРЕШТОВАННЄ РЕДАКТОРА „ДІЛА" ФЕДОРЦЕВА І ЧИСЛЕННИХ ПРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ. — АРЕШТОВАНИХ БЮТЬ! — РЕВІЗІЇ У СТ. ФЕДАКА. У ЗАБУДОВАННЯХ СВ. ЮРА ТА В УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ. — ПОЖЕЖА НЕ ВГАСАЄ.

Вже тиждень минув од того дня, як у Східній Галичині появились таємничі узброєні ватаги, які наганяють острах на Ляхів, а ще досі нема знаку, щоб зєднаними заходами польського війска, поліції та жандармерії вдалося діяльність тих ватаг зліквідувати. Навпаки, відомости з краю показують, що ватаги не роблять собі нічого в тих заходів, а далі палять польські фільварки й викорінюють ляцьких комісарів.

ІНФОРМАЦІЇ „ДІЛА".

Кореспондент „Діла" доносить, що узброєна ватага, яка перебувала цими днями в Зборівщині та Бережанщині, посувається скорим кроком у напрямі Тернополя.

З розмов членів ватаги з селянами виходить, що **ВАТАГА НІЧОГО СПІЛЬНОГО З БОЛЬШЕВИКАМИ НЕ МАЄ, А Є САМОСТІЙНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.**

Останнє ствердженнє є тим важне, що Ляхи вже використували появу ватаг, щоб поширити провокаційні чутки про звязок нового руху з большевиками. Як цього й треба було сподіватись, ті чутки являються лише овочем хоробливої ляцької фантазії.

ПОЛЬСЬКІ ІНФОРМАЦІЇ.

„Ґазета Поранна" доносить, що узброєна ватага оминула Бережани у віддаленню 4 кілометрів у напрямку на Мечищів і Литвинів.

По селах панує велике заворушеннє. Польські дідичі покидають двори.

У ГОРОЖАНЦІ ВАТАГА НАПАЛА НА ПОСТЕРУНОК ПОЛІЦІЇ І ЗАМОРДУВАЛА КОМАНДАНТА ПОСТЕРУНКУ. У ГЕЛЄНКОВІ СПАЛЕНО Й ЗБУРЕНО ФІЛЬВАРОК.

Дня 18. жовтня ватага посувалась здовж Золотої Липи через Завалів і Середне в напрямку Мостиск.

„Ґазета Цодзєнна" повідомляє, що в Тернопільщині появилась **ПЯТА ВАТАГА**, яка нищить фільварки.

Одна з ватаг у числі 100 осіб перенеслася до Рогатинщини.

Коло Тростянця, пов. Бережани, появились нові узброєні відділи.

В околиці Бродів і Залозець веде свою акцію узброєний відділ у кількости 70 осіб. **ЦЕЙ ВІДДІЛ ВЖЕ ЗНИЩИВ 5 ФІЛЬВАРКІВ.**

НАПАДИ.

У Тисарівці коло Дунаєва зброєна ватага напала на польський фільварок Леоні Кіці, з якого забрано дорогоцінности й 30 міліонів польських марок. Члени ватаги роздавали біжутерію й гроші місцевим селянам, після чого скрилися в лісах.

Дня 19. жовтня недалеко станції Нерзенківна напав узброєний відділ на тягаровий поїзд і забрав богато вартісного краму.

ВІЙСКОВІ ЗАХОДИ.

З Козови вимаршерував полк уланів, щоб одрізати найбільшій ватазі відворот за Збруч.

Дня 18. жовтня виїхав на Поділлє шеф штабу 12. дивізії для ведення акції проти узброєних ватаг.

Того ж дня прийшло до крівавого бою між війском та ватагою в околиці Поморян. Бій, очевидно, не випав щасливо для польської зброї, бо про його наслідки польські часописи „дискретно" мовчать.

Ватага, що оперує в околиці Бродів і Залозець, мала сутичку з військом. Утративши кількох убитих, ватага розбилася на три малі ґрупи.

ОЛІЙ НА ВОГОНЬ.

Як цими знущаннями над мирним населенєм не припинено й не можна припинити діяльности орґанізованих повстанчих ватаг, так саме подібні „заходи" не є в силі погасити пожар ненависти, що запалав у серці всього галицько-українського народу. Це тільки олія, від якої полумя розжеврюється дужче.

Ось що, напр., діється на Чортківщині, де про узброєні ватаги ще нічого не чути.

Дня 17. жовтня згоріли в самім Чорткові дві стирти соломи у п. Волощука; стирти були куплені зарядом вязниці. — У Базарі, під Чутковом, згоріли 4 стирти збіжа, власність полковника польських війск. — Дня 11. жовтня невисліджені дотепер справники спалили біля Гардинковець будинки трьох польських кольоністів. — Невідомі справці спалили фільварки у Вільхівці та в Свягелі. — У Косові й Хомяківці невідомі люде підпалили збіжа на фільварках.

Так горить ляцьке добро, здерте з української землі, политої потом і кровю українського народу.

Таке саме діється по цілій Східній Галичині, і як Дністер не потече назад, так і ця пожежа не погасне, доки Галичина не буде вільна й незалежна.

Берлін, 24. жовтня. — Радянин.

НЕ ЖДІМ! БО БОРОТЬБА В ГАЛИЦЬКІЙ УКРАЇНІ НЕ ЖДЕ! ВСІ УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ В АМЕРИЦІ НЕХАЙ СЕЙЧАС ЗБЕРУТЬСЯ НА РАДУ І ПРИЄДНАЮТЬСЯ ДО СЕЇ БОРОТЬБИ СВОЄЮ ЖЕРТВОЮ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ!

МУСТАФА КЕМАЛ ПАША ОБНЯВ ВЛАДУ НАД ЦАРГОРОДОМ

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 5. падолиста. — Правительство турецьких націоналістів обняло владу в Царгороді.

Правительство султана уступило в суботу вечером і зараз представництво правительства Мустафи Кемала паші обняло владу в столиці Туреччини у свої руки.

Правительство Кемала паші іменувало Рафета пашу ґубернатором Царгорода, і Гаміда бея представником сього правительства.

Рафет паша повідомив про сю зміну населеннє міста і аліянтських представників, яких візвав, щоби усунули аліянтські війска з Царгорода. Аліянтські представники відкинули се домаганне.

Христіянське населенне Царгорода побоюється, що з обняттем влади турецькими націоналістами вибухнуть там проти-христіянські заворушення.

ХОТЯТЬ ЩЕ ВІДЛОЖИТИ БЛИЗКО-СХІДНУ КОНФЕРЕНЦІЮ

РИМ, столиця Італії, 5. падолиста. — Аліянти мають намір відложити бизко-східну мирову конференцію задля полагоди суверенности правительства турецьких націоналістів.

ПОХОРОННИЙ МАРШ БОЛЬШЕВИЗМУ

ПЕТРОГРАД, Московщина, 5. падолиста. — Тутешні большевики прибрали місто в червоні фани з нагоди обходу 5-літніх роковин большевицького перевороту в Росії.

Місто виглядає як звинтар, люди як трупи, а большевицька парада се немов похоронний марш.

БОЛГАРІЯ ОСНОВУЄ МІЖНАРОДНІЙ БАНК

СОФІЯ, столиця Болгарії, 3. падолиста. — Болгарське правительство основує в Софії міжнародній банк, якого метою буде улекшувати болгарську заграничну торговлю.

До основання сього банку причинюється значним капіталом Болгарський Народ. Банк і Болгарський Земельний Банк.

Можливо, що й заграничні банки вложать свої капітали до основного фонду болгарського банку.

КАЙЗЕР ОЖЕНИВСЯ

ДОРН, Голяндія, 5. падолиста. — Нині відбулось тут вінчанне бувшого німецького цісаря Вільгельма Гогенцоллерна з княгинею Герміною фон Райс.

На весілю було всего 20 гостий, яких заприсяжено, що задержать тайну про подробиці з весілля.

Довкола замку зібрались були тисячі осіб, що хотіли бачити і дізнатись дещо про весілле.

Всі офіціяльні гості були в одностроях і з усякими відзнаками.

Кайзер підписався при вінчанню: Вільгельм II.

БОЛЬШЕВИКИ „НАКЛАДАЮТЬ" ДОГОВІР НА „НЕЗАВИСИМІ" РЕПУБЛИКИ

БЕРЛІН, 5. падолиста. — Німецьке правительство і московський большевицький „уряд" підписали умову якою накладається зобовязанне рапальського договору також на Україну, Білорусь, Грузію, Азербайджан і Вірменію.

БОЛЬШЕВИКИ БОЯТЬСЯ РОСІЙСЬКИХ ФАШІСТІВ

БЕРЛІН, 5. падолиста. — В тутешніх большевицьких кругах бояться, що в Росії зачнеться такийсамий зворот направо, який зробили фашісти в Італії. Покищо се неможливе ізза большевицького терору, але якби тільки терор скінчився, так зараз виростуть московські й інші фашісти в Росії.

Ріжниця була би та, що російські фашісти затопили би большевицьку владу в крови.

ІРЛЯНДСЬКА БОРОТЬБА В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

АРЕШТОВАННЯ.

В Ярославі в потязі арештовано українську артистку Евгенію Масловську під замітом шпіонажі на користь Українців.

СТРІЛЯЮТЬ ДО УЧИТЕЛЬКИ.

В с. Березові пов. Коломия учителька Полька Санойцувна так знущалася над українськими дітьми, що селяне одної ночі напали на її дім та стріляли через вікно з крісів. Учителька так злякалася, що дістала нервовий розстрій і утікла до Коломиї. На її місце спроваджено иншу учительку.

ТЕРОР У БОБРЕЧЧИНІ.

З приводу підпалів фільварків, у Бобреччині запанував нечуваний терор. Майже в кождому селі війско переводить ревізії, особливо в читальнях „Просвіти", у членів читалень та у тих, що сміють читати українські часописі. Дня 27. вересня війско і поліція окружили дім о. Миколи Стисловського в Девятниках і перевели ревізію. Сконфісковано кілька чисел американської „Свободи", арештовано о. Стисловського і його сина студ. Богдана, в підозрінню за участь в „саботажі". Цілу ніч війско стояло біля приходства на сторожі. Арештованих відставлено до Бібрки, де після переведеного слідства випущено на волю. Ця подія послужила польській бруковій пресі для її провокаційних цілей і дописів про українські боївки під опікою духовенства („Газ. Цадзенна"). Війско перебуває па селах дальше.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association. Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorised July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і загряницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$?

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

БАНКИР ПРО ІМІҐРАЦІЮ.

Відбувша недавно конвенція Американського Банкирського Товариства порушила була вже питанне обмежування іміґрації до Злучених Держав, заявляючися за ревізією теперішнього закона. Тепер знов Національний Банк Торговлі виступив з виразною заявою проти обовязуючих тепер обмежень іміґрації.

Заява ся замітна наперед своїм змістом. Розібравши докладно становище Американців в справі іміґрації, вона зазначує два арґументи за знесеннем теперішних обмежень. Один з них се ідеалістичний арґумент: серед Американців панує загальне переконанне, що Злучені Держави повинні надалі остати прибіжищем усіх угнетених, знищених, збіднілих. З того погляду всякі обмеження іміґрації повинні бути знесені, аби всі втікачі з Европи, що хочуть втечи від нещасної долі в ріднім краю, могли свобідно дістатися до Америки. Хоч сей арґумент не є так загально признаний, якби виходило зі слів згаданого банку, все таки він арґумент дуже сильний і стійний по думці ідеалістично настроєних людий.

Другий арґумент за свобідною еміґрацією, який на думку банкирів має велику популярність серед Американців, се економічний арґумент. Мовляв, Злучені Держави можуть лишень так довго тішитися добробутом, як довго вони мають дешевого робітника, а дешевого робітника достарчає лишень іміґрація. Заява банкирів признає сей арґумент так само стійним, як перший, і на тій основі заявляється за знесеннем обмежень свобідної іміґрації. Не треба здається звертати увагу, що арґумент, який банкирі підсувають цілій американській суспільности, є лишень арґументом банкирів. Якраз сього арґументу не признає велика частина сеї суспільности, а американські промислові робітничі юнії, які обєднують коло 5 мілінів робітників, стоять якраз на противнім становищи. Вони, подібно як банкирі вірують в те, що іміґрація обнижає зарібок, і власне з тої причини вони домагаються обмеження свободи іміґрації. Значить, подібним арґументом банкирі зовсім не добються того, чого добитися хочуть, а лишень ще більше утвердять сильні робітничі орґанізації в їх дотеперішнім становищи.

З тої причини з виступу нюйорських банкирів не можна сподіватися великої зміни в настрою американської суспільности в сій важній суспільній справі. Всеж таки на основі самого факту, що банкирі, яких вважають немовби за лікарів, що держать руку на живчику промислу, признали за відповідне виступити з публичною заявою проти обмеження іміґрації, треба уважати важним кроком вперед для розвязки питання іміґрації. Само піднесенне голову в тій справі треба вважати киненнем визову до дискусії над питанием, яка з часом мусить довести до розумної розвязки. Коли й наконець і робітничі юнії дадуться переконати, що робітнича заплата обнижається не через свобідну іміґрацію, але через незорґанізованість іміґрантів, та що зарадити обнижуванню треба не через обмежуванне іміґрації, але через поширюванне робітничої орґанізованости серед нових іміґрантів, тоді ворота Злучених Держав назад отворяться на розтвір, як вони були колись перед війною.

ЖЕРТВИ АВТА.

Федеральний Департамент оголосив недавно звіт з числа нещасних випадків від автомобілів. Статистика просто лячна: За один минувший рік згинуло в 34 стейтах Злучених Держав, в котрих збирано урядово дані про такі випадки, не менче лишень 10,168 осіб.

Неменче страшний другий висновок з урядової статистики, висновок, який треба зробити на основі порівнання випадків від автів в 1921. році з числом випадків в попередних роках. Се порівнання виказує постійний зріст числа випадків. Значить, населенне Злучених Держав ще не осягнуло вершка біди в тій справі, зворот до кращого ще не почався.

Мають сі числа ще одну, мовчаливу науку для тих, що вміють читати межи стрічками чисел. Говорять вони, що автомобілеві випадки є неминучим вислідом загально в Америці існуючих комунікаційних обставин. Колиб взяти один випадок за другим, в якім якась людина втратила життє, то можеб вийшло, що в кождім причиною була неввага. Та, колиб навіть так було, то й се не зне́слоби факту, що людська неввага є звичайною річчю, що людина не може здобутися на більше уваги тепер серед автомобілів, як вона здобувалася давнійше, коли вулицями „гнали" зі скоростю 5 миль на годину коні з голосним стукотом копит. Якаб не була причина випадків, всеж таки серед нинішних умов комунікації вони трафлятися будуть і то будуть рости числом так довго, поки буде зростати вживанне автомобіля. Кампанії за осторожностю можуть помогти так довго, як вони тревають; як забудеться кампанія, забудеться осторога, вертають назад випадки.

Через те розумна людина дочитається в кровавих, просто воєнних донесеннях з числа жертв автомобілевих випадків ще одно, а саме: конечну потребу забезпечення своєї родини на случай, якби серед 10,000 людий, вбиваних річно автами, найшлося його імя. Почерез сей цвинтар з 10,000 гробів видніє велика напись: АСЕКУРУЙСЯ.

МАРНІ ЗАЛИЦЯННЯ.

„Повна незалежність Східної Галичини від Польщі і... приєднанне її до Росії". — Москвофільські „тумани вісімнадцяті". — Рішуча відповідь краю.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Голосні події в Східній Галичині, як того й треба було сподіватись, починають звертати на себе увагу також і зовнішнього світу. До останнього часу про галицькі події можна було довідатись лише з галицьких часописів. Нині в часописах цілого світу повно відомостий про те, що діється в Галичині.

Звернули свою ласкаву увагу на Галичину також і московські большевики. Вже від якогось часу в офіціяльній та офіціозній червоній пресі реґулярно зявляються вістки про повстанне в Східній Галичині. Але в той час, як преса цілого світу просто нотує події й старається подавати їх з можливою обєктивністю, преса червона й напів червона силкується й тут подбати про свій „інтерес", зробити й на цій справі свій політичний „ґешефт".

Типовим зразком такої, вибачте на цім слові, інформації може послужити замітка про Галичину в нинішнім числі (21. жовтня) берлінського большевицького офіціозу „Накануне". Про національну програму цеї ґазети, яку самі Москалі инакше не називають, як „Помиями", мені вже доводилось писати на сторінках „Свободи". Ця програма майже в цілости покривається славнозвісною національною програмою бувшого царського уряду, ґрафа Бобринського та епископа Євлогія. Але та штука, яку Накануне" удрало сьогодня, перевершує навіть усю дотеперішню безсоромність цього запашного орґанчика.

Читаємо отже слідуюче:

„Після одержаних відомостей, які старанно замовчуються польськими властями та польською пресою, серед русько-української людности („русско-украинскаго населенія") Східної Галичини вибухнуло масове повстанне.

Повстанне це, після всіх даних, які просякнули через польський кордон, не носить характеру звичайного безформового бунта, а проходить під цілком виразними та ясно висловленими гаслами. Ці гасла — повна незалежність Східної Галичини від Польщі і... приєднанне її до Росії" („возсоединеніе ся съ Россіей")...

З якого пальця висмоктали „Помиї" останнє „гасло" галицьких повстанців — над цим не варто й голови собі ламати. Німецька приповідка каже, що „бажанне є батьком думки". Иншими словами, чого хто собі бажає, про те він думає, ніби воно вже є в дійсности. А що большевики дуже хотіли-б „возсоединити" Східну Галичину з Росією, це вже здавна ні для кого не є таємницею. Як давнійше для царського уряду Східна Галичина — цей український Пємонт — була сіллю в віці, й під час війни Москалі всіх таборів усе твердили, що „пора, нарешті, покінчити з цим розсадником сепаратизму", так і нині большевиків лякає перспектива утворення **цілком незалежної** Галичини. Як тоді втримати Східну Україну під червоним ярмом? А тому з царського архиву викопується гасло „возсоединенія", а щоб воно не так підозріл виглядало — його вкладається в уста самим Галичанам!

Треба, зрештою, віддати большевицьким „м а х е р а м" справедливість: вони мають у краю, в самій Гаичині, маленьку купку однодумців. То — галицькі москвофіли. Як за царату вони за московські рублі кричали: „волимо під царя восточного, православного!" — так вони й нині, очевидно також не за спасибіг, кричать: „волимо під Москву червону, большевицьку!"... Правда, це дуже комічне виодвище: галицькі москвофіли, чорносотенці до мозку кісток, у ролі большевиків. Але крайности зходяться; зійшлись вони й тут.

Щоб дати зразок москвофільської еквілібристики на новім для них становищу, наведемо один витяг з їх часопису „Жизнь", що від недавна виходить у Львові. Не знати, чи з ніяковости, чи „страха ради юдейська", але публіцисти з „Жизни" викладають свої думки в дуже туманній формі. Але туман — туманом, а вовча думка все таки пробивається. Пише отже „Жизнь":

„Час зробив своє. Сталось те, що мусідо статися. Інтеліґенція, яка залишилась у Росії, по мірі того, як життя почало входити в своє нормальне русло, все більше починає розуміти своє рідну, нову красу (!) того, що називається: російський революційний жовтень. Залізна необхідність починає вбиратись в оболочку бракуючого романтизму, й російська інтеліґенція помалу починає знаходити себе в тім, чого ранійше не розуміла й що відкидала. Вона признала жовтень своїм".

Яку-таку „красу", та ще й „нову, сворідну", знайшла москвофільська „Жизнь" у тім, що називається „російський революційний жовтень", — це її власний секрет. Що, далі, має означати таке безглуздє, як „зелізна необхідність починає вбиратись в оболочку бракуючого романтизму", — це знов секрет галицьких туманів вісімнадцятих. Але найбільший ефет робить запевненнє, що російська інтеліґенція „признала жовтень своїм", себто примирилася з большевизмом. І це пишеться в той самий час, коли большевики висилають закордон „без права повороту" цілі сотки найкращих представників російської інтеліґенції! Воістину, папір усе може знести.

Як берлінські „Помиї" підкидають Галичині своє власне гасло „возсоєдиненія", так і львівська „Жизнь" напускає туману не зпроста, а „наздогад буряків". Пишеться: російська інтеліґенція знайшла красу, російська інтеліґенція примирилась, а розуміється — **„ми** знайшли красу, **ми** примирились". „Ми" — це галицькі москвофіли, та й то не всі, але такі декларації вже дають якусь підставу, вони вже утворюють якийсь настрій... Чорнильні каракатиці каламутять воду не зпроста: в каламутній воді краще ловиться рибка. А тут ходить о „рибку" не абияку: о цілу Східну Галичину!

Нема потреби зайвий раз підкреслювати, що українське населенне Східної Галичини в подавляючій своїй більшости не має й не хоче мати нічого спільного з цими провокаційними залицяннями та деклараціями своїх ворогів зовнішних і внутрішних. Воно свідомо йде своїм шляхом тернистим до свого ясного ідеалу — утворення **цілком** самостійної й **ні від кого** незалежної Західно-Української Держави, — й ніяким зміям-спокусителям, ані червоним, ані чорним, не пощастить збити його з цього шляху.

Наче для того, щоб задокументувати цей **однодушний настрій краю,** останнє число „Діла" подає в цій справі дуже красномовний причинок. „Діло" передруковує з варшавського „Роботніка" статтю „Царська політика в совітській рясі", причім основна думка тої статті зводиться до того, що „вся совітська політика має на меті „збирати" землі давньої Росії, колись вже на протязі століть „призбирані" царатом"... До цеї статті редакція „Діла" додає від себе таку недвозначну примітку:

„Становище Українців супроти внутрішньої і закордонної політики Совітів давно вже не насувало ніяких сумнівів. Сьогодні не має ні одного українського гуртка, який тішився би сяким-таким авторитетом та який мав би якінебудь ілюзії про значінне і користь з істнуючої „самостійности" У. С. С. Р., віруючи, ніби вона є чимсь иншим, як лише одним методом „збирання земель". **Немає такого гуртка і серед нас, Галицьких Українців.**

Останні вістки з Харкова і Москви кажуть про димісію одинокого Українця в харківськім уряді, наркома освіти Гринька, та про швидкий упадок Раковського, на котрого місце має бути призначений Зіновев.

Явна ліквідація фікції української суверенности є лише одним, цілком послідовним, звеном у політиці спілки Троцького й Брусілова.

Але історія ще далеко не сказала свого останнього слова". („Діло". 19. жовтня).

Порівняйте цю спокійну, річеву декларацію найбільш авторитетного галицько-українського орґану з провокаційними вигадками берлінського большевицького свистка та блудословієм львівської москвофільської шмати, й ви побачите, чого тримається край і як він ставиться до московських залицянь.

Берлін, 21. жовтня.

Радянин.

МАТЕРІЯЛИ ДО НАМІРЕНИХ ПОЛЬСЬКИХ ВИБОРІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

1) Дня 21. вересня с. р. приїхала до Журавна зі Стрия окрема поліційна комісія і перевела ревізії у д-ра Михайла Лакусти, Романа Шикерика та Івана Паламара. Арештовано Івана Паламар і Славка Михайловича з Боянова. Івана Паламара закуто в кайдани і відставлено до Стрия. Поліція шукала за закликами до бойкутовання виборів.

2) Дня 20. вересня с. р. прийшов до села Вербіж, повіт Коломия сильнійшій відділ явної і тайної поліції, який розділившись на гуртки по 4 поліцаї і 2 тайні аґенти перевели строгу ревізію за противиборчими відозвами.

3) Дня 30. вересня с. р. перевела польська жандармерія в тім селі другу ревізію за противиборчими відозвами. Арештовано кілька парубків і двох 15-літних студентів ґімназійних. Арештованих побито.

4) Дня 8. жовтня с. р. вимашерував на українські села повіт Стрий полк польської кавалерії в цілі здавлення „саботажу" проти виборів. Арештовано в селі Конюхові, повіт Стрий 11, людей, в селі Лукавиця, повіт Стрий 10 людей, а в Дашеві 2 людей.

5) В селі Голуботіві арештовано війта Н. Дроня за те, що не хотів підписати лісти виборчої.

6) В Миколаєві над Дністром перевела польська жандармерія дня 10. жовтня с. р. трус у тамошного пароха о. Володимира Федусевига. Відтак його увязнено і вивезено до Стрия. Мнимо за накликування селян до бойкотовання виборів.

7) В Тартакові коло Сокаля староста арештував 4 Українців за се, що зрезиґнували з членства виборчої комісії. Арештованих відставлено до Сокаля. Надто грозив комісар староства пан Хановський шибеницею.

8) В селі Уличнім, повіт Дрогобич грозять жандарми, що в разі ухиленняся населення від виборів, прийде польське військо і село розгряблять.

9) В селі Обельниця, повіт Рогатин арештовано Ілька Кубаревича за противиборчу аґітацію.

10) Аби ще більше стероризувати український народ в напрямі участи в виборах завели воєвода львівський п. Грабовський і воєвода тарнопільський п. Ольпінский рескриптами з дати Львів 19. вересня 1922 і з дати Тернопіль дня 30. вересня 1922 ч. 608/1 на основі оголошення з дня 15. мая 1919 ч. 7856 адм. і розпорядку міністерства справ внутрішних з дня 14. мая 1919 ч. 47866 **наглі суди.**

11) На сесії війтів в старостві в Стрию загрозив комісар староства п. Згода, що як до суботи дня 30. вересня с. р. не будуть доставлені підписи членів виборчої комісії, то тогді буде на усіх наложена кара по 200.000 марок. Якби знова виборці не пішли до виборів, то староство вишле на села карні військові експедиції.

12) На сесії війтів в Рогатині загрозив староства військовими карними експедиціями, наколиб виборці відмавлялися від участи в виборах.

13) І дійсно в виконанню сих погроз закватеровано по селах польські війска, так примір закватеровано в Вербилівцях у о. Городецького 16 жовнірів і 1 офіцера.

14) Українців, які резиґнують з членства виборчих комісій накладають староства високі грошеві кари. Примір: на учителя Гната Улятицького з Унятич, повіт Стрий наложила ок. виб. комісія з дати Стрий 28. вересня 1922, ч. 454 (о. в. к.) Характеристичне що в тім рішенню пишеся ось що: в цілі безпроволочного стягнення наложеної гривни відноситься до староства в Дрогобичи з тим, що в разі дальшого протидержавного опору ужиється військової помочі, а опірна громада одержить війско як залогу.

15) Рішенням з дати Стрий, 29. вересня 1922, ч. 47 (о.в. к.) наложила ок. виб. комісія в Стрию на о. Павла Джулинського з Перегінска, Зенона Патрія і Михайла Панькова за резиґнацію членства виб. ком. кару в сумі по 200.000 мп.

16) Польська ординація виборча з дня 28. липня 1922 знає найвищу кару в сумі 200.00 мп. Новеля якою заведено вищі кари обовяють щойно від 29. вересня 1922 р.

Мимо сего наложили виборчі комісії на Українців кари вищі від 20.000 мп. і ще перед днем 29. вересня 1922 як прим.:

Окружна виб. ком. в Стрию наложила рішеннями з дня 27. вересня 1922, ч. 298 і з дня 27. вересня 1922, ч. 350 на Йосифа Малика і Миколу Кулинича зі Сільця за їх резиґнацію кари в висоті по 200.000 мп.

17) В Борихівцях, пов. Стрий наложено на 6 „опірних" Українців кару по 60.000 мп. (рішеннє з дня 26. вересня 1922 р., ч. 213).

18) На три „опірних" членів виб. ком. (Українців) з Волі Якубової, на сім членів з громади Улично і на Василя Солецького з Тустановиць наложила виб. ком. в Стрию кари по 60.-000 мп.

19) Окружна виб. ком. в Золочеві наложила на 10 Українців, членів виб. ком. за резиґнацію кари по 50.000 мп. (рішення з 16. вересня 1922 р. ч. 1846).

20) Окружна виб. комісія в Стрию наложила на трох Українців зі села Томашівці, повіт Калуш „за резиґнацію" кару по 200.000 мп. (рішеннє з дати Стрий 28. вересня 1922 р., ч. 381 (о. в. к.).

21) Рішеннє з дати Стрий 18. вересня 1922, ч. 329 (о. в. к.) наложено на о. Петра Патрило за „резиґнацію" кару в сумі 60.-000 мп.

22) В селі Доростів, повіт Дрогобич виконано у Українців заняття рухомостей на заплачення кар за „резиґнації" еще перед доручeнием карного присуду.

23) В Стрийщині польське війско, кіннота і піхота з машиновими крісами, з комісарем староства налітає на кожде село і силує сільських комісарів підписувати виборчі лісти. Зі селян стягають тяжкі контрибуції в збіжу і грошах.

24) Поляки вишукують собі кандидатів, яких східно-галицьке населення ніяк не хоче і при помочі сили військової і терору хотять силоміць їх „вибрати в посли" до сойму варшавського, так прим. возить польська поліція кандидата на посла Сидора Твердохліба і терором змушує селян до акції виборчої. За ним як се сталося в Жидачеві дня 29. вересня с. р.

25) Те саме діється в Коломийщині де польська влада висилає на посла Павла Лаврука з Іспаса.

ГНІВ ЦЕ ОГОНЬ.

Гнів це огонь. Чим більше дров кладеш,
Тим ярче полумя лютує ясне;
А перестань докидувати дров,
Як стій загасне.

Як моряки в час бурі все з судна
У море мечуть, щоб судно влекшити,
А стихне буря, жаль їм стане страт,
Почнуть тужити —

Так і гнівний у лютому розпалі
Не тямить, що здорове, що боляче;
А гнів мине — згадавши, що накоїв,
За пізно плаче.

Іван Франко.

ЗАРВАНИЦЯ.

З татарських рук приймав нмерть Київ.
Чого живцем огонь не виїв,
Ішло під меч, ішло в неволю,
Ввік лиш оден чернець на волю.
Степом, яром, здовж рік, лісами,
Як заяць витровлений псами,
Біг, не спиняючись на хвилю,
Аж став на галицькім Поділю,
Аж став над Стрипою рікою.
А темна ніч над головою,
У тілі жар, на тілі рани,
Куди не звернеться, не гляне,
Самотно, пусто, мертво, глухо.
Не бачить зір, не чує ухо.
Лиш у блакіті мліють зорі,
Лиш вітер з листем плаче в борі.
Заплакав же й чернець в знесилі:
„О, Ти, що в найприкрійшій хвилі,
Ведеш усіх до Свого Сина,
Моя Провіднице єдина,
Вкажи мету моїм дорогам,
Моїм стражданням і трівогам!"
Впав на коліна, серце томить,
А сон підходить, силу ломить.
Заснув сердешний на мураві.
І бачить в сні, немов на яві:
Над ним Пречиста; коло Неї,
Два ангели; в руках — лілеї.
Він руку простягає в гору,
Вона край Свого омофору,
Йому дає, дає й підносить...
Аж ось і небо землю просить.
Проснувсь чернець. Глядить: поляна
Над річкою. А річка з рана
Під ясним сонцем аж палиться,
Зирк на траву — щось в ній блищиться,
Іде — криничку бачить чисту,
А над криничкою Пречисту
З малим Дитяточком на лоні.
Пізнав Її в святій іконі.
Впав під іконою святою:
„От тут зрівнався я з метою!" —
Сказав, — „тут я молитись буду,
Щоб на всяк час для всего люду
Моя мета метою стала.
А місце, де крізь сон зарвала
Край риз святих слаба десниця,
Нехай назвеся — Зарваниця".

Василь Щурат.

НА ПОМІЧ БІДНОМУ АРТИСТОВИ.

В нашій редакції зложено на поміч для українського артиста-співака, д. Михайла Зазуляка, ще 7 долярів, які йому передано.

Жертви прислали:

П. Гаврилів, Перт Ембой, Н. Дж.	$5.00
Г. Стасюк, Филаделфія, Па.	1.00
Н. Н.	1.00
Разом	$7.00

На концерті в Филаделфії, Па., дня 26. жовтня с. р., в якому взяв також участь д. Зазуляк, зложено для нього в дарі 127 долярів.

Се вся поміч, яку в біді і потребі дістав український артист в Америці.

Українські громади, коли хотять д. Зазулякови помогти, нехай запросять його до себе на концерт. Він вже трохи подужав на здоровлю і може співати.

Його адреса:

MR. MICHAEL ZAZULAK,
951 Washington St., Bronx, New York

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. Т., Биг Бей, Миш. — Після версайського договору Лемківщина, себто українські землі в так званій за Австрії західній Галичині, належить до Польщі. Одначе Українці з тим ніколи не погодяться, бо **Лемківщина се західна частина Східної Галичини,** бо і на обох тих землях живе один і той-самий український нарід.

Польща загарбала Лемківщину за згодою аліянтів, а Східну Галичину проти їх згоди. У Польщі все одно, якого способу вживати, аби заграбити чуже і з чужого жити. Але незадовго прийде час, що Україна, яка є краєм далеко більшим і без порівнання богатшим від Польщі, почислиться з нею оружем і відбере навіть і найменьший кусень української землі.

Лемки мимотого, що їх край аліянти причислили до Польщі, у польських виборах до „сейму" і „сенату" у значній части участи не беруть.

Передплатник „Свободи" С. К. — Лише американські горожани (ті, що мають другі горожанські папери) мають право спровадити свої родини до Америки.

Жінка не горожанина може приїхати сюди яко звичайна іміґрантка, згідно з новими приписами про іміґрацію.

Еміґрант з Галичини, як є в Німеччині, повинен постаратись о пашпорт від консуляту українського галицького правительства в Берліні.

ДОПИСІ

СТ. ДЖОЗЕФ, МО.

Збірка на Фонд Негайної Допомоги.

На Фонд Негайної Помочи Рідному Краєви жертвували: Тов. Зап. Січ $10.00; Торопа Стефан, Мізин Юрко, Мілян Василь, Шалко Іван, Калагурка Роман і Палюх Федор по $2.00; Юркевич Стефан і Цікало Анна по $1.50; Юркевич Василь $1.05; Калагурка Нестор, Синайко Василь, Синайко Дмитро, Турецький Павло, Рак Петро, Солоничний Федор, Занько Петро, Стень Федор, Паньків Олекса, Кочан Андрій, Кульчицький Іван, Кульчицька Юлія, Шина Олекса, Шина Анна, Цікалишин Николай, Сірий Ник., Данько Федор, Скрицький Яків, Плекан Григ., Паньків Семань, Павлишин Петро і Дачишин Михайло по $1.00; Фітель Ілько 50 цнт.; Колєла Дмитро 25 цнт. Всіх гроший зібрано $48.80, які дня 28. жовтня відіслано до Вашінґтону на адресу: Diplomatic Representative of Galicia.

Честь Вам, жертводавці і дяка! А ви, що відпекуєтесь, прошу, бодай — не бурмотіть!

Ш. І.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Нюйорчани післали $800 на Фонд Негайної Допомоги.

Дня 29. м. м. відбулось в Ню Йорку в Народньому Домі велике українське віче, в якому взяло участь до 1,000 осіб.

На сьому вічу привитано представника Правительства Галицької України з Канади, д-ра Осипа Назарука.

Др. Назарук виголосив довшу промову. По промові деякі з вічевиків ставили йому питання, на які др. Назарук дав відповіди. По відповідях большевицькі і федераційні інтерпелянти сіли маком, бо вже не мали арґументів.

На вічу зібрано 734 доляри на Фонд Негайної Допомоги.

Опісля поодинокі члени Ліґи Горожан доложили 64 доляри і так разом вислано до Української Місії у Вашинґтоні 800 долярів.

Се тільки початок, бо Ню Йорк мусить сим разом вибитись на перше місце і зібрати найбільше з усіх наших громад в Америці.

В минулий четвер, 2. с. м., ми вже зачали дальшу роботу.

На зібранню Ліґи Горожан принято **народній податок для всіх нюйорських Українців і Українок.**

Подільський.

ПЕРТ ЕМБОЙ, Н. ДЖ.

Пертамбойці за податком.

В неділю, дня 29. м. м., відбулися збори тутешньої української громади, на якій здали звіт делеґати з Українського Конґресу в Филаделфії, Па.

Збори приняли постанову про місячний кварковий народній податок однодушно і з одушевленням.

Присутні заявляли, що радо зложать і сейчас народній податок навіть за цілий рік згори.

ВИЛМИНҐТОН, ДЕЛ.

Український Національний Хор у Вилминґтон, Дел.

Довго лишиться день 17-го жовтня в памяти Українців з Вилминґтон, Дел., бо в тім дни загостив до нашої місцевости Український Національний хор.

З нетерпеливостю очікували ми, Українці, того дня, а коли він вкінци прийшов, то ми обходили той день неначе велике народне свято.

Спеціяльно до того вибраний Комітет привитав Хор на двірци пенсилвенійської зелізниці о годині 3-тій пополудни.

Зараз з двірця поїхав Хор до дому мейора міста, котрий дуже просив членів Комітету, щоби конечно приїхати з Хором до нього. Мейор міста привитав Хор незвичайно сердечно, питав про це, як їм ведеться в Америці, питав про відносини на Україні, а в кінци, прощаючися з ними, побажав їм щастя та успіху в їх будучих виступах в Америці.

Тут мушу зазначити, що цілу цю розмову провадив мейор в українській мові, котрої він вивчився звідуючи тому кілька літ Україну.

Вечером о год. 8.15 точно розпочався концерт в величавій галі: „Плей Гавз".

Як випав той концерт, годі мені тут описати; одно тільки скажу, що хто тільки був на тім концерті, чи то Українець, Англієць, Москаль, Жид, Поляк, — всі говорили, що такого співу еще ніколи в життю своїм не чули.

Вчасі концерту величава галя, наповнена по береги, лунала оплесками, котрим не було кінця по кождій відспіваній пісні.

При кінци концерту вручено Хорови дві прекрасні китиці цвітів: одну від Українців з Вилминґтон, Дел., а другу від Українців з Честер, Па.

На другий день ранішні місцеві англійські часописи писали про Хор незвичайно підхлібно. Вправді одна часопись писала про цей Хор яко російський, але Комітет пішов зараз до Редакції сеї часописи і запротестував, в наслідок чого Редакція вже у вечірнім своїм виданю спростувала ранішну помилку.

От такий то пир духовий мали Українці з Вилминґтон і околиці.

І нині знов чекають цьої хвилі, коли вдруге загостить Хор до Вилминґтон, бо, як зачуваємо, — Анґлійці роблять старання, щоби еще раз спровадити Хор до Вилминґтону.

Присутний...

ШКІЛЬНІ СПРАВИ В ДУБЕНСЬКОМУ ПОВІТІ.

Політика польської влади за останні дні прийняла виразний характер ліквідації українського шкільництва. До сього часу в повіті істнувало до сьоми українських семиклясових шкіл, тепер ці школи, яко українські й семиклясові ліквідовані, за винятком одної. В повіті переводиться масове звільнення учителів: звільняється найкращих учителів Українців більшостю під приводом відсутности обивательства. На місце звільнених призначається людий цілком до того непридатних. Серед ново призначених учителів є малограмотні Росіяне й Поляки, які цілком не знають української мови, аґенти дефензиви і т. д. Очевидно мається на увазі цілком дискредитувати українську школу в очах населення.

МЕДВЕЖИЙ СУД.

Лисичка подала у суд таку бумагу:
Що бачила вона, як попелястий віл
На панській винні пив як мошенник брагу,
Їв сіно і овес і сіль.
Суддею був медвідь, вовки були підсудки.
Давай вони його по свойому судить
Трохи не цілі сутки.
„Як можна гріх такий зробить!
Воно булоб зовсім не диво,
Колиб він їв собі мясиво," —
Медвідь сердито став ревіть.
— „А то він сіно їв!" — вовки завили.
Віл щось почав був говорить,
Та судді річ його з початку перебили.
Бо він ситенький був — і так опреділили
І приказали записать:
— „Понеже віл признався попелястий,
Що він їв сіно, сіль, овесь і всякі сласти —
Так за такі гріхи його четвертувать
І мясо розідрать суддям на рівні части,
Лисициж ратиці оддать".

Евген Гребінка.

Вячеслав Будзиновський.

ПЕРЕВЕРТНІ.

Оповіданне з середини 16-сотих років.

(15)

— Ви могли би втечи і сповістити його про се, що сталося. Він богач, викупив би... Або... Скажіть отаманови, що мій батько викупить мене і вас. Може пустить вас до батька, щоби ви привезли окуп?

— Не пустить мене... А хоч би пустив, то на случай, коли твій батько не жиє, я мушу вернути... без окупу.

— Ви хиба би дурний були вертати?! Мені гірше тут не буде, як ви не вернете. Бодай ви дістанетеся на волю. Гадаю, що ніхто не обовязаний додержати слова розбійникови, нехристови.

— Не слово дане розбійникови притягне мене назад сюди. Я мусів би вернути і вернув би, бо... бо ти тут.

— Всеж таки можна спробувати...

— Нема що пробувати. Ушкал не згодиться на таке, бо він не може ждати на окуп. Мусить всіх невільників спродати як найскорше, бо не має де держати їх. На него полюють ґалери султана. Могли би відняти від него всю його добичу і його самого повісити. Отже і з тобою не може довго возитися. Скористає з кождої нагоди, щоби як найскорше спродати весь свій товар. Ось завтра в ночи причалимо до берега недалеко Варни, де є наші спільники. Там продамо часть хлопців.

— Справді? Мені жаль сего молодика, що там в куті сидить такий сумний. Відколи ми відчалили від Кафи, не промовив нідокого ні слова. Лише раз розбалакався був зі мною. Сказав, хто він і як попав у полон. Потому я нераз заговорила до него, але він, начеб набрав води в рот... Такий гарний!... очи в него як ваші... Шкода його!

Пятницький глянув на молодця. Справді гарний був. Почув заздрість.

— Я вертаю до свого. Ви таки виторгуйте від отамана відпустку, або втікайте і навідайтеся до мого батька в Камінци. Як батько сохрань Господи, вже не жиє, то лишився маєток. Сей маєток мій. Як ушкал справді спродасть мене, а ви доберетеся до мого батька і дістанете окуп, то таки знайдете мене у мого нового пана. Чейже безслідно не пропаду.

Пятницький призадумався.

— Що мені з того прийде?! Знайду тебе, та не таку, як тепер?...

— За пів року, і хоч би й за рік не змінюся. Впрочім... яке вам діло до того, яка я буду? Я не ваша дитина...

— Змінишся, бо тебе зроблять иншою. Гадаєш, той що тебе купить, купить на те, щоби тебе лишити такою, як ти є?... Щоби тебе лишити... дівчиною? Як ушкал спродасть тебе нині, то завтра будеш вже не та сама... Вже не така, яку я хотів би видобути з ясиру... для себе... Я польський шляхтич... Хоч старий, але здоров... Маю маєток.

Дівчина спаленіла. Пятницький вхопив її за руку. Вона глянула в сторону, де стояв молодець, про котрого згадувала. Пятницький помітив се і прикусив губи.

— Чи будеш моя, як тебе видобуду з ясиру? — спитав.

Тепер вона поблідла. Вихопила руку з його долоні.

— Як ви годні видобути мене, коли самі себе спасти не можете?

— Себе не міг. Але тебе видобуду, очивидно, як вволиш мою волю. Видобуду, хоч би ти була, хочби ми обоє були на дні пекла. Надія такого щастя дасть мені силу, покаже дорогу.

— Лишіть мене саму. Подумаю.

— Всьо буде добре, лише треба спрятати сего молокососа! — думав, відходячи від неї.

— Атаман призвав Пятницького до себе.

— Смерком станемо пів милі від Варни. Чи ти не взяв би на себе продажу десяти бранців? Зірю тобі, що не втечеш з грішми. Я тебе випробував, твою вірність. Впрочім заробиш більше, як видержиш зі мною до кінця. Хочу лиш вполювати ще один транспорт, що піде за який місяць. Після того продам ґалеру, розпущу мою ватагу і залишу той небезпечний промисел. Я вже призбирав тільки, що можу жити безжурно спокійним життєм царгородського купця. І ти вже не згинеш з голоду.

— Я готов зробити тобі ту прислугу, хоч знаєш, яка то небезпека лізти в зуби...

— Ось тому й я вибрав тебе. Я там не можу показатися, бо в сих сторонах всі знають. Ти там ще ніколи не був. Даш собі раду. Бранці, яких возьмеш з собою, вже вибрані. Я тепер ляжу спати, бо ледви на ногах держувя. Як вернеш, збуди мене. Зараз рушимо з місця і підступимо до Якрене, де продамо другу партію.

— Де та партія, котру маю продати?

Отаман повів Пятницького до гуртка бранців.

— Ось вони, Самі молоді хлопці. Ціна кождого одна.

— Може би до них додати ще одного. Він, міркую, ладиться втечи. Чим скорше збудемося його, тим ліпше.

— Бери й його. Знаєш котрий.

— Знаю.

Пятницький прилучив до гуртка ще того сумовитого молодця, про котрого йому згадувала бранка.

Отаман ушкалів не сумнівався, що Пятницький верне. Хто виходив з ґалери, мусів лишати на ґалері весь свій маєток. І Пятницький мусів лишити свої ощадности. Се одно. Друге, отаман підглянув, що Пятницький малицяєся до гарної бранки. Прикував його до себе надією, що його неволя й так незабаром скінчиться.

Коли згасли послідні проміні сонця, від ґалери відчалило судно. Окрім Пятницького, гребців і вартових, було на нім одинацять бранців. Купець, котрому Пятницький мав приставити бранців, знайшовся скоро. В хаті під лісом, при шляху до Варни. Торг не тревав довго. Пятницький всунув золото за пояс і пустився вертати. Пірнув у ліс, що був між шляхом і берегом, де полишив був своє судно.

Аж тепер, коли зорудував поручене йому діло, схаменувся; неначе прочуняв. Почув, що він на воли... перший раз по двацяти роках!

— Воля! — крикнув голосно витягаючись і втягаючи воздух повною грудию.

— Воля! — повторила за ним луна.

— Хиба би я дурний був вертати! В твоїх кіґтях моє золото, але чорт бери! На перші дни вистане те, що я взяв за бранців. І на дорогу домів вистане.

Завернув назад: вступив на шлях до Варни. Жажда волі гнала його в ту сторону. Іщов так скоро, що аж задихався. Нараз звільнив. Став іти поволійше, що раз поволійше. Його хід спинювала якась колода у ніг. Щось тягло його назад. Тягла його сила, яка лишилася на ґалері ушкалів. Розпустив крила, щоби злетіти до волі, але чув, що вони підтяті. Йому пригадалася бранка, про котру на хвилю забув був. Сів при дорозі, щоби зібрати думки; щоби знайти вихід з тої скрути, в яку заліз. Силкувався вигадати якесь третє, щоби не вибирати між двома „або, або"; між волею і бранкою.

(Дальше буде).

ВОЗДУШНІ МАНЕВРИ.

Американські військові власти зарядили спільні маневри (військові вправи) для американської прибережної артилерії та воздушної фльоти. Ціль сих маневрів має бути ствердити, на скілько американська воздушна фльота та прибережна артилерія надається для оборони берегів перед евентуальним нападом ворога на американський континент.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 243 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 10. годині зрана в неділю, 12. падолиста в гали парахіяльній під ч. 12205 С. Парнел Евеню. На порядку нарад буде річне справоздання і вибір нового уряду на рік 1923. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — П. Костюк, предс.; С. Микитюк, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182 У. Н. Союза повідомляє, що звичайний мітинг відбудеться о 2. годині попол. в неділю дня 12. падолиста в Укр. Школі під ч. 212 Президент стр., Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є важні справи товариства до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. —Д. Лещишин, пр.; М. Пепюк, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367 У. Н. Союза повідомляє, що надзвичайні збори відбудуться о годині 2. пополудни в неділю, дня 19. падолиста на гали церковній під ч. 303 Гудсон Аве. На порядку нарад є дуже важні справи до полагодження. Проситься всіх членів як місцевих так і позамісцевих явитись на сі збори точно на означений час. Котрий член неявиться на сих зборах і не вирівнає свої належитости, підлягає карі яку товариство на него наложить, або часом дві кари і виключенне з Тов. і з У. Н. С. Пригадується, що на річних зборах вибрано слідуючий новий уряд на рік 1923: А. Бабій, предс.; В. Пукіш, з. предс.; М. Антонів, секретар; В. Паньків, з. секр.; К. оСрохтей, кас.; В. Андрів, з. кас.; І. Булавинець і Н. Мазурчак, контрольори; П. Гринів і Л. Лукащ, надз. хорих; В. Грановський, контрольор над надз. хорих; І. Тимків і К. Хомин, прапорщики; М. Мельник, господар галі. — А. Мельник, предс.; В. Паньків, секр.

Т-ВО „РІДНА ХАТА" В ХОЛМІ.

На відбувшихся загальних зборах членів Т-ва „Рідна Хата" принято слідуючі резолюції:

1. Доручається Правлінню заснувати в Холмі книгарню при „Рідній Хаті".

2. Підтримати існуючий при „Рідній Хаті" театральний гурток.

3. Доручити Правлінню організувати і перевести культурно-освітні відчити на всьому терені, який обіймає своєю діяльністю „Рідна Хата".

4. Звернутись до православної духовної власти в Польщі з просьбою дозволити збірку грошей в церквах на ціли „Рідної Хати".

5. Заснувати при „Рдній Хаті" бюро інформаційне і правної поради.

6. Загальні збори доручать Правлінню Т-ва використати всі засоби і можливости для організації видавництва, яке збільшило би фінансові засоби Т-ва і дозволило ширше розвинути культурно-освітну працю Т-ва; висловлюють бажання, щоби Правління при першій змозі почало видавати періодичний культурно-освітний орган.

ТЕРТЯ МІЖ СОВІТСЬКОЮ УКРАЇНОЮ І РОСІЄЮ.

„Русспресс" повідомляє: Одинадцятого жовтня розпочалась третя сесія всеукраїнського вціка. Раковський відмовився прибути на відкриття і примать участь в роботах сесії. Приводом до цієї демонстрації являється те, що Раковський подіхарактер менш радикально погляди на совітську політику Чичеріна і Красина й стоїть за угодою з Англією. Окрім того являється він переконаним ворогом репресій, які рекомендують Зіновєв, Троцкий і Радек. В той же час Раковський рішучо противиться злиттю України з Росією, до чого отверто тепер змагається совітська Росія.

УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ В ТАБОРІ В ЙОЗЕФОВІ

(Поклик).

До Земляків в Америці!

Вже від трех літ бореться учительський гурток в таборі в Йозефові з тим, щоби всіми силами дати змогу еміґраційній молоді докінчити середну школу та вписатися на вищі заведення.

В тій ціли основав чурток кількаразові 6-місячні гімназ.-реаль. та семинарійні курси. Вчилося даром безплатно, в нужді, холоді та голоді в зимних бараках. А вислід осягнули неімовірний, бо за той час дістало середну шкільну науку-освіту та вписалося на ріжного рода вищі школи та заведення і університети аж 222 кандидатів. З того 6 Буковинців, 59 Придніпрянців, трех Білорусів, двох Жидів, а решта Галичани. Кромі того укінчило учительський семинар 70 кандидатів; з того 18 Придніпрянців, 4 Буковинці, а решта Галичани. Побіг того влаштовано народну школу та вдержувано видiлову школу, котру укінчило 60 кандидатів та здало іспит перед чеською комісією. Декотрі числом 20 — здало іспит до одиноких гімназ. кляс. З огляду на підростаючу таборову молодь, та свіжий наплив із ріжних сторін, рішив учительський гурток оснувати в Йозефові укр. гімназ. з реальними паралельками та повний укр. учительський семинар. Та, щоби вести ці заведення як слід, потрібно нам крем шкільних підручників, мап, атлясів це і фізично-природописного габінету. До того крім военної еміграції добавляєся ще цивільна молодь, яка з ріжним причин опинилася на території Ч. С. Р. і не має жадного матеріяльного забезпечення. На це все в нас нема жадних средств.

Просимо отже Вас, дорогі Родимці підпомогти нам в цьому так важному культурному ділові та слати ласкаві датки на руки проф. Гули завідуючого всіх научних заведень в таборі на адресу: Укр. табор, Йозефів, Ч. С. Р.

Йозефів, дня 19. жовтня, 1922.

З належною пошаною:

ЗА УПРАВУ ГІМНАЗ. І РЕАЛ. КУРСУ:
Остап Кравець в. р.

ЗА ГУРТОК ВЧИТЕЛІВ:
Петро Будз в. р.

ЗА УПР. СЕМИНАР. КУРСУ:
Федь Ґула в. р.

П. С. Просимо американські часописі передрукувати нашу відозву.

—о—

ДО всіх українських видавництв, бібліотек, українського громадянства та молоді.

Вже від 1919. року відбуваються в таборах у Німецькім Яблонним, Ліберці та Йозефові гімназійні, реальні та семинарійні курси, які до сьогодні видали сотки студіюючої молоді й готових кадидатів учит. звання.

З огляду на великий наплив молоді до названих курсів, рішив учительський гурток у таборі в Йозефові оснувати правильну гімназію й учительську семинарію. До цього потрібно в першій мірі відповідної скількости научних шкільних атлясів та літературних творів українського письменства.

Тому звертаємося до наших жертволюбивих Інституцій, приватних людей та академічної молоді допомогти нам у цьому ділі й надсилати як найскорше згадані підручники та твори на адресу: Ucytelskyj Hurtok, Ukrajinskyj tabor, Josefov, Cechy.

Учительський Гурток.

АРЕШТОВАНИЙ НА ПРИКАЗ БАТЬКА

В Сан Францiско арештовано по приказ Чарлса Голда його сина, котрий теж називається Чарлс Голд. Проти сина підняла санфранцізька поліція підозріння, що се він украв дорогe каміння з одного готелю. Батько стрінув сина зовсім припадково в Солт Лейк Сіти, де він снився з одною знакомою з Лос Андрелес. Батько сейчас казав його арештувати та постарався о доставленне його до каліфорнійського стейту, де суд буде розбирати закид поліції проти нього. Батько каже, що він переконаний, що син не вкрав каміння, але він хоче, аби син чим скорше очистився від зробленого йому закиду.

МОЛОДИЙ ВБИЙНИК.

Стейтові жовніри в Бингемтоні, в нюйорськім стейті, слідили за вбийником якогось Кира Пейна, 75-літнього старушка, що від довших літ жив самотно в бідній хатині в поблизькім Брушвил. Тіло сего Пейна найдено в неділю з розбитим черепом. Сліду виновника не було ніякого. Однак коло нього найдено рушницю з обломаною кольбою. Слідячі жовніри впали на догад, що вбийства доконано ударом сеї рушниці. В два дні опісля найдено приклад рушниці, захований в сіни в стодолі одного місцевого фармера. Вошберна на імя. Хлопчина сього Вошберна був добрим знакомим старого Пейна, і жовніри зараз припустили, що він щось знає за вбийство. Вони поїхали до школи, викликали з неї 14-літнього школяра, та просили його всісти з ними на авто. Хлопчину привезено на місце злочину та показано йому рушницю, котрого певно вбито старця, та приклад рушницю, котрий найдено на фармі батька хлопчини, а котрий якраз пасував до зломаного дерева рушниці. Хлопчина почав плакати і серед плачу признатися, що се він забив старого Пейна, щоби дістати від нього гроші, які Пейн любив йому показувати. Він сейчас розказав, де він сховав зрабовані гроші, і там їх справді найдено. Було понад 2,200 долярів. Тоді він вже росповів, як він забив старого самотника, як він зайшов його ззаду та вдарив прикладом рушниці, так що дідо погиб на місци а рушниця переломалася. Ще й додав молодий вбийник: „Я міг його забити инчим способом: так я міг вкинути отруї до страви".

Його поставать незадовго на суд за вбитте чоловіка.

ЗАСУДИЛИ ПРОПОВІДНИКА ЗА УБИЙСТВО.

Процес проти молодого методиського проповідника Еліота Педрика, обжалованого за убитте своєї жінки та тещі покінчився в середу в Стейтсборо, Джорджія. Лава присяжних судів признала обжалованого винуватим убийства людини в першім степени та постановила простити суд о лагідний вимір кари. Суд засудив обжалованого на довжизненну вязницю.

Судили його лишень за вбийство тещі, а не за вбийство жінки, бо ся писала раз перед смертю, що вона покинула свого мужа, як переконалася, що вона вийшла заміж за божевільного.

ЧУЖОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ В РОСІЇ

До Москви прибули представники еспанської й кельнської металюргічної промисловости для переговорів з совітськими установами відносно купівлі до трьох міліонів пудів металю.

Представникови швайцарської фабрики годинників „П. Буре" дозволено приїхати до Росії для переговорів з совнархозом про відновлення московської фабрики цеї фірми, а також для виконання замовлення на годинники для залізниць.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ